

Rob van Kreeveld: 'Jazz was een gevaarlijk virus'

Rob van Kreeveld. FOTO: RENÉ LAANEN

Paul van Vliet, 'Meisjes van dertien', 'Veilig achter op de fiets', Stan Getz, Ann Burton, Frits Landesbergen en een onafzienbare reeks jonge jazzpianisten. Je komt ze allemaal tegen in het muzikale levensverhaal van Rob van Kreeveld, die deze week na ruim 25 jaar lesgeven officieel afscheid nam als docent jazzpiano aan het Koninklijk Conservatorium. Met een receptie vlak voor de deur van de Kees van Baarenzaal. En bij die naam barsten de herinneringen los.

DOOR BERT JANSMA

Hij ziet zich nog binnenkomen op dat conservatorium, toen aan de Korte Beestenmarkt. "Een oud gebouw, met in elk van de hoge kamers een grote potkachel. Mijn leraar was Theo van der Pas, een beroemd solist. Hij zat aan een tafel, met pijp en sigaren, want toen werd er nog gerookt. Ik acht meter verderop aan de vleugel. Hij kwam zelden van z'n plek, maar luisterde wel heel goed. Heel af en toe speelde hij mee op de andere vleugel en dan hoorde je de meester".

Voor jazz moest je er niet wezen. Dat wist Van Kreeveld. Hij ging er toch naar toe nadat hij het buurmeisje beneden iets heel mooi klassieks had horen spelen dat hem fascineerde. "Ik deed toelatingsexamen op m'n 22ste en met dat meisje ben ik later getrouwd. Achteraf vind ik wel

een voordeel, de hele dag klassiek om je heen. Leren luisteren, alles heel grondig. Leren waarom je iets fout doet, maar ook waarom je iets goed doet". De jazz was er voor hem al nadat hij in 1958 Oscar Peterson hoorde in Jazz at the Philharmonic en er weg van was. Maar jazz op het conservatorium, nee, daar moest je 't maar niet over hebben: 'Speelt-ie jazz? Nou, dat kan je wel horen ook', was het dan. Je werd met de nek aangekeken. Jazz was een soort gevaarlijk virus in de school".

PEPIJN

Nog tijdens zijn laatste conservatoriumjaar kwam Rob van Kreeveld bij Paul van Vliet terecht die met zijn Theater Pepijn en zijn cabaret begon. Van Kreeveld: "Ik heb nog de eerste steen zien leggen voor de verbouwing van dat pakhuisje in de Nieuwe Schoolstraat. Een spannende tijd. Repeteren, programma's instuderen. Of ik ook liedjes wilde schrijven. Dat kán ik helemaal niet, zei ik. Maar Paul had er wel vertrouwen in". Het leidde tot Van Kreevelds cabarethis 'Meisjes van dertien', 'Veilig achterop' en 'De zee', hij werd muzikaal leider van Van Vliets cabaret. Van 1971 tot 1978 begeleidde hij met trio diens one man-shows, tot het conservatorium van Rotterdam, later dat van Den Haag naar hem toe kwam. Of hij les wilde geven. In jazz. Dat er ooit taboe was. Een doorbraak. "Die jazzopleiding stond toen nog in de kinderschoenen. Frans Elsen was er al mee begonnen in Rotterdam, maar in feite werden we gewoon van de straat geplukt. Ga jij maar les geven. Nog zonder programma, zonder methode. Die zijn er later wel gekomen. Natuurlijk. Maar eigenlijk pas na

tien jaar had ik het gevoel dat ik dat vak van leraar helemaal in m'n vingers had".

PAK SLAAG

Tussendoor zat hij achter de piano op de podia. Vaak als side-man ("in die rol voel ik me eigenlijk nog steeds erg comfortabel"), soms in big bands. Hij nam met Stan Getz 'Forest eyes' op, de muziek van Jurre Haanstra voor vader Berts film 'Een pak slaag', speelde met Thijs van Leer op diens 'Introspection'-platen. Pas in 2004 kwam hij met een tweetal cd's als leider. Een late, tweede jeugd. Of dat lesgeven die eigen creativiteit niet in de weg heeft gezeten? "Integendeel", zegt Van Kreeveld stellig. "Je leert leerlingen bepaalde dingen te doen, maar het werkt ook andersom. Door leerlingen kan je op andere gedachten komen, frisse ideeën krijgen". Hij noemt niet graag namen van leerlingen ("Omdat je anderen dan niet noemt"), maar staat wel even stil bij de allereersten. Robert-Jan Vermeulen, Berend van den Berg, Rob van Bavel, inmiddels collega.

De kunst van het improviseren, daar gaat het allemaal om voor Rob van Kreeveld. "Oh je improviseert, je doet maar wat", zeiden ze vroeger", lacht hij. "Maar daar is structuur voor nodig, kennis. Je hoort iemand vaak mooi harmonisch verzorgd een thema spelen en als hij dan gaat improviseren zak je twee etages naar beneden. Pianist Rob Franken zei eens een waar woord: 'Het lijkt allemaal zo gemakkelijk als je dat thema hebt neergezet, maar daarna sta je wel in je nakie. Dan moet je van nul beginnen'. Misschien dat ik er nog eens een boek over ga schrijven".

Stilte regeert bij Van Leeuwen

DOOR ROOS VAN PUT

Hoe ziet een ontwakende stad er uit? Er is natuurlijk geen mens op straat. Stilte regeert. Misschien hoor je ergens in de verte nog een vogel die in een verdwaalde boom aandacht van zijn soortgenoten trekt, alleen zie je die boom nergens in beeld verschijnen. Voetstappen zijn te horen van degene die de pech heeft vroeg te moeten beginnen. Wie de foto Schotland 1964 ziet van Ger van Leeuwen (1926-1999) krijgt spontaan deze associaties. Bladerend door het boek 'Zonder Woorden' valt telkens weer op hoe leeg en stil het is in de fotografie van Ger van Leeuwen.

Hij kijkt bijvoorbeeld naar een stadsdeel van Glasgow. Te zien is een trap die is ingesloten door hoge wanden in baksteen. Het oog valt niet op de advertentie op de muur, maar juist op de mistige hemel die zich openbaart aan het einde van de grijze, zwarte trap. De fotograaf heeft een laag standpunt gekozen, waardoor de trap nog langer lijkt dan deze al is en de muur nog hoger en groter. De sfeer is desolaat. Pijnlijk mooi desolaat. Misschien heeft net iemand deze immense trap bestegen, zijn gehijg sterft wellicht langzaam weg.

Ger van Leeuwen was een bekende dans- en theaterfotograaf. Werkte voor gezelschappen als Scapino en het Nationale Ballet. Maar ook was hij werkzaam voor de Haagse Courant. Tevens publiceerde Van Leeuwen, in onder meer de Groene Amsterdammer en in Vrij Nederland. Naast fotograaf was hij ook journalist. Velen zullen hem misschien herinneren als een van de oprichters van het Danslab. Een plek voor experiment waar pioniers van eigentijdse dans zoals Krisztina de Châtel voorstellingen hebben getoond.

VERGANKELIJKHEID

'Zonder Woorden', dat is uitgegeven door Eendeloos Uitgevers in Den Haag, laat een onbekende kant van deze fotograaf zien. Gebundeld is een selectie uit zijn vrije werk. Waaruit een fascinatie spreekt voor vergane glorie en vergankelijkheid. Beide gehuld in een melancholisch sausje. Opvallend is dat Van Leeuwen in dit vrije werk de mens veelal achterwege laat. Voorstelbaar wellicht, want als dansfotograaf stond de mens vanzelfsprekend centraal. Het is inleefbaar dat hij nu eens genoeg heeft van al die bewegende lijven en dat hij zich concentreert op de omgeving waarin de mens vertoeft. Die omgeving komt in zijn fotografie veelal troosteloos over, maar geeft in al die desolaatheid zo treffend weer hoe eenzaam het urbane leven kan zijn. Maar ook hoe be-

toverend droevig. De foto's tonen aan dat Van Leeuwen graag vroeg op pad ging, als mensen het straatbeeld nog niet 'vervuilden'. Als hij ervoor kiest om mensen voor de eeuwigheid vast te leggen, zie je ze op de rug, vanuit een heel hoog standpunt waardoor ze uiterst klein onderdeel worden van het totale beeld. En soms beeldvullend. Ze lachen nooit. Ook niet als ze naar mooie muziek zitten te luisteren. Ze lijken eerder figuranten dan personages van betekenis. Zo ook de foto van Antwerpen, uit 1960.

MELANCHOLIE

Te zien zijn twee spelende kinderen in een smal straatje. Het heeft net geregend want de straat is nog nat. Glinstert nog een beetje. Nergens een stukje groen van betekenis. Alleen deze kindjes die zichzelf in een soort

isolement vermaken tegen het troosteloze decor van een verlaten stad. Je hoort de echo van hun stem bijna weerklinken in dit lege decor. Dat is typisch de kracht van de fotografie van Ger van Leeuwen; hij weet een sfeer van melancholie op te roepen en alles wat je niet op de foto kunt zien, wordt als vanzelfsprekend met de andere zintuigen ingevuld. Je ruikt als het ware de natte straat en je hoort de uitgelaten stemmen van deze spelende kinderen. Maar hun voetstappen sterven uiteindelijk weg. En dan blijft een lege straat over. Stille getuige van al het leven dat er ooit in is geleefd.

Ger van Leeuwen. Zonder Woorden. Eendeloos Uitgevers, Spijkermakersstraat 154, Den Haag, Prijs € 17,50. www.eendeloos.com

Antwerpen, 1960. FOTO GER VAN LEEUWEN

Gratis taxaties in Henri Couveehuis

Staat die oude porseleinen vaas al jaren in de kast en is de oorsprong nog steeds een raadsel? In het Henri Couveehuis aan de Prins Mauritslaan 49 is op vrijdag 9 november een kans om wat meer te weten te komen. In de stijl van het tv-programma 'Tussen Kunst en Kitsch' kunnen bezoekers gratis hun antiek en kunst laten taxeren. De taxatiemiddag duurt van 14.00 tot 16.30 uur. Er zijn

experts van Het Venduehuis der Notarissen 's-Gravenhage aanwezig op het gebied van schilderijen, tekeningen en aquarellen. Maar ook met goud, zilver en juwelen, kristal, porselein, aardewerk en andere kleine (sier-)objecten kunnen bezoekers terecht. Voor meer informatie: Het Venduehuis, telefoon: 070 - 365 88 57 (op werkdagen tussen 9.30 - 16.30 uur).

Rembrandt Frerichs in Regentenkamer

DOOR BERT JANSMA

Hij was met zijn kwartet kortgeleden nog te horen in de Sint Agneskerk aan de Beeklaan in het kader van Revartour Muziek. Prachtige locatie, een visueel ideaal podium midden in die kerk voor het jazzkwartet, maar helaas bedroevend weinig luisteraars. Dat lag absoluut niet aan de muziek. Ook bij andere jazzconcerten en van andere musici tijdens die Revartour hoorde je dat er zo weinig publiek voor ze was.

Jazz schijnt je dan toch niet "naar de wijken" te moeten brengen, ook al zijn dat Regentesse- en Valkenboskwartier met het Theater Zwembad De Regentes wat gewend, zou je zeggen. Jammer. Wat het Rembrandt Frerichs kwartet betreft is er een herkansing in De Regentenkamer op zaterdag 3 November, aanvang 18.00 uur. En daar zal het best vollopen. Terecht, want pianist Frerichs timmert, sinds zijn eerste cd als leider, getiteld 'Self Portrait', flink aan de weg. Hij was finalist bij de Deloitte Jazz Award in het Amsterdamse BIM-huis, zijn cd werd genomineerd voor de Edison 2007 en uit Londen kwam het bericht dat die cd daar hoog op de 'charts' van een jazzender stond.

Frerichs band bestaat uit Uli Glaszmann of Gulli Gudmundsson op bas, Vinsent Planjer op drums en Jan Menu op de sopraan- en de tenorsax. Een mooi uitgebalanceerde bezetting die bijna alleen composities van Frerichs zelf speelt. Een van die stukken werd tijdens de Deloitte Award-finale door dirigent-arrangeur Henk Meutgeert uitgewerkt voor zijn Jazz Orchestra of the Concertgebouw. En Meutgeert zei toen al lovend: "Die jongen kan heel módie stukken schrijven". 'Self portrait' en de op de muziek van die cd gebaseerde concerten brengen een zeer eigen geluid. In een stijl die zich niet opdringt, met een sterk melodieuze element. Zoals in een compositie als 'New Chorale' met zijn mengeling van klassiek en modern, of in een 'Volkswijsje' (jawel, met ei) dat uit het hoge Noorden lijkt te komen of een zacht melancholiek klinkend 'Stilleven'. Het heeft af en toe, met de klokscherp geveegde of schuivende ritmes van drummer Planjer, iets van het Esbjorg Svensson trio, maar dan met veel meer afwisseling. Soms neigt het naar de ECM-sound, maar daarvoor heeft het dan toch weer teveel 'drive' en swingt het teveel. Geen muziek van grote woorden, maar van subtiliteit. En saxofonist Jan Menu kan zowel mooi mijmeren in een nu eens niet Braziliaans klinkend 'Sao Paolo' (gebaseerd op Frerichs ervaring in die stad als pianist in het European Jazz Youth Orchestra), als wervelend de melodie omhoog en omlaag meenemen op zijn solo-reis. Frerichs zelf gebruikt daarbij de 'Shruti box', een van oorsprong Indiaas instrument dat hij op de piano heeft staan en met één hand bespeelt. Die Shrutibox is chromatisch, je pompt er de lucht doorheen waardoor je een lang aangehouden, licht pulserende 'drone' krijgt. Mooi effect, zonder dat het nep-Indiaas wordt. Opvallend is bovendien Frerichs toucher, waaraan je hoort dat hij klassiek piano als bijvak heeft gestudeerd: romantisch, teer bijna. Wat mij betreft: dé aanrader van deze week.

www.rembrandtfrerichs.nl
www.regentenkamer.nl